

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: Vidéken:
 Egy óra . . . 1 kor. Egy óra . . . 1 kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 „ Negyedévre 4 „ 50 „

Felolvasó szerkesztő:
UJ. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piac-utca 47. és 49. szám.

Egy kis hályogoperatio.

(W.) Keveset szoktam foglalkozni a királyok személyi hireivel. Ez az oka, hogy nem tudom pontosan megmondani, melyik az a belga vagy hot tentotta király, a ki üres óráiban — amint Heine mondaná: van neki ilyen naponként 24 — szemoperálással szokott foglalkozni.

Hát szép is az, különösen ha az operatio fájdalom nélkül sikerül.

Dicséret és hála József Ágost főherczegnek, aki szintén ügyes operatőr. Leszedett a szemünkről egy alapos hályogot, csak az a baj, hogy neki ugyan nem fájt, de nekünk, szamaraknak fáj.

No de se baj. Nem fáj jobban, mint egy zápfog szokott, a hascsikarásról nem is beszélve.

Feloszlatták az alcuthi udvartartást. Kirúgták a két József öreg kocsiát — mert Gábris István magyar ember, kirúgták az öreg megboldogult főherczeg komornyikját is. Ez utóbbit már Teiber Gusztávnak hívják, ezt még csak alkalmazni akarták udvari tányér törölnek, de nem kellett neki ilyen sine cura. Mit töröljön olyan tányért, a mit az a sok udvari meg királyi tanácsos amugy is szárazra nyál?

Semmi közünk hozzá, hogy a Smólen Tónik gárdájában milyen változások történnek, de hogy az egyetlen magyarországi állandó Habsburg-udvar-

tartást is feloszlatták, ez figyelemreméltó.

Él ma a Habsburg-dynasziából férfi — már mint masculini generis — 82 tag. Hogy a leányok hányan vannak, azt megolvasni se érdemes. Millió. Egyszerűen millió. Az isten éltesse őket sokáig.

A monarchia szerencsés geográfiai helyzetét gyönyörűen kikasználják az által, hogy a dynasztia tagjai nem egy helyen élnek — mondjuk Bécsben — hanem ki itt, ki ott, úgy hogy ha egy cholera vagy más valami járvány ütne is ki, emberileg elképzelhetetlen az az eset, hogy Innsbruckban, Tirolban, Csehországban, Galicziában egyszerre pusztítsa ki az embereket.

Tudtommal ilyen generalis cholera Magyarországon se jár. Van nekünk is hegyünk, jó levegőnk bőven, és ha Thaly Kálmán maláriásnak tartja is Budapestet, kétségtelen, hogy van az országban egészséges vidék is elég.

Alcuthon se hallottam, hogy valami dögletes lenne a levegő.

Eddigél nálunk is volt egy Habsburg kirendeltség, Alcuthon. Ott nőtt fel a megboldogult főherczeg, a ki, nem kétlem, szeretett is bennünket, igazán. Tessék elolvasni a Jókai Új földesurját. Értem.

Boldogok voltunk. Igazán. Öszintén. Pedig a jó ur olyan közel állott a kettős koronához, mint Wolafka

Nándor a pápai tiarához. Már mint az öröklés rendje során. Alcuth, a Józsefek neve, hagyománya volt az a kapocs, a mi bennünket társadalmilag a Habsburg dynasziához fűzött. Társadalmilag az érintkezés által.

Ez sincs többé.

Szeretném én látni azt a Károlyt, azt az Eszterházyt, azt a — Domahidy, a ki a praedikátumát képező birtokon feloszlattja a háztartását, mosogató rongyot nyom a markába annak az inasnak, aki addig az édesapját öltöztette.

Hát a fenséges ur ily apróságokkal nem törődik. Megváltoztatta a nevét Józsefre. Semmibe se került neki. Kohn urnak egy ilyen aktus 50 krajczárjába kerül. És ő fensége azt hiszi, hogy ezzel eleget tett annak a tradíciónak, a mit mi atyjához, nagyatyjához fűztünk.

Fenség! az operatio sikerült.

Alkotmányért és hazáért.

Bánffy Dezső báró, az új párt elnöke, amint ismeretes, vasárnap Deesen újból kifejtette programját. E programból a pártja törekvéseit tárgyaló részek nem újak, azokkal foglalkozni e helyen nem is kívánok. Van azonban az új-párt elnökének beszédében olyan rész is, amely méltán keltett fel-tűnést az országban.

A beszédnek az a része ez, amelyben Bánffy a régóta húzódo magyar válsággal foglalkozik s a megoldás módjait fejtegeti. Hangsúlyljal emeli ki e részben Bánffy a

nevetőgödrei és azok a feketeszín, majd aranyként csillámos hosszú nőihajszálak, a boldog szerelemnek igézetes násztakarói s a családásoknak legdrágább, feledhetetlen halotti szemfedője . . .

Eszter, az árva Eszter is ilyen ifju zsdónó volt, mint a többi virágbokréta nők, csak hogy erősebb lelkű a többinél. Nem várta be, hogy lekirabszolga sorsban, kietlen sivárságban hervadjon le.

Árva Eszter szive szerelemtől dobbant meg és e szerelem szabadtotta ki a falusi rideg zsidóélet büvköréből. Apátlan anyátlan szép árva lány volt az Eszter. Rokonai tartották az árvát. Szorgos dolgozó, vidor lány volt, mivel némi hozománya is volt, már talán valami Ábris legényt is kiszemeltek neki . . . De az Ur másként végezett Eszter felől. A szomszédjokban lakos piros barna, sugár hajdulegénynyel az első, az igazi nagy szerelemben — megszerették egymást.

És Eszter, az árva Eszter, a zsidó Eszter szerelméért, mátkájáért hitet cserélt. A nánási kalvinista fehértemplom belsejé-

Falusi zsidók.

XIV.

Eszter hitet cserél.

Sem dal nem zeng körülte, sem virág nem ékíti azoknak a rideg, hideg, szegényes falusi zsidólakásoknak tájékát. Virágméz nyaldosó pillangók helyett tollpíhek szállinganak a levegőben. Büzös szemétkupacok mindenütt . . . A békés szeretet és csöndes otthonélés vidor dalait nem ösmeri a konok-ság. A gyűlölködés, a zárkózottság, vadidegen, kelet egét földét sirató dallamait jajgatja, sikongatja az örök nyughatatlan, örök elégedetlen, örök vándor zsidó.

A zugiskolák penészesírás falai közé szorított fiugyermek idősejét megvénül ebben a szeretet, szerelem, dal- és virágnélküli félhomályos külön világban . . . Mivel a lánygyermeket, a nőt alacsonyabb rendű és rendeltetésű Istenteremtésének bélyegzik a szent zsidók, bár Izrael nemzetének szaporodására sokat tartanak, testileg nem nyuzzák el azt; sőt ékítésökre, diszité ökre áldozatokat is hoznak . . . Azért aprótlukreik előtt

hiváságosan illegetik magukat ezek az alárendeltség, megadás, lemondás, kicsinység szomoru tudatában neveit lekirabszolga is; mely lekirabszolgaság, az önzés fonnyasztó jármából ritkan, csodak-csodájára kerül olyan erőslelkű szűz, a ki — nemének büszkeségül — kiszabadítja magát. Pedig mennyi viág hervad ezeknek a bánatos fehér zsidonőknek lelkében; a szerelmi vágnak és boldogságnak hány édes dala fuldoklik örök némaságra kárhoztatott piros ajkokon?

Pihés fejű! Borzas hajú sárgult férfiak félre az utból! Hiában csináltak, tartatok törvényt a magatok előnyére és kevélységére. mégis a nő a földvilág gyönyörűsége, édes, búbájosan megújhadó, ezerverázsszínű virágbokréta . . . A nő! Dereka miként hajadozik. Csipője miként ring! Fejünket dagadó keblére hajtván, lehet-e annál gyönyörűbb álom, a mit ott álmodunk, ha anyánk, ha szeretőnk az a nő? . . . Lábcskájának tipegése kedvesebb a fehérgalamb tipeklésénél! Nyulánk kezének seiyemes simításával nehézzondok ránczait törölgeti a férfi homlokáról. Azután szemé, szája, arcának

67-es közjogi alap életrevalóságát, bizalommal emlegeti, hogy a kibontakozás utjai csak ezen az alapon találhatók meg, s a jövőben a békés munka csak ez alapon remélhető.

Lássuk közelebbről kissé, hogy miért kelthetett ez a kijelentés széles körökben feltűnést. A 67-es közjogi alap, vagyis a Deák Ferencz politikájának folytatása a két államnak, Magyarországnak és Ausztriának reális unióját állapította meg. Ezen politikát folytatta az országot kormányzó párt 67 óta napjainkig. Ez a politika alapjában véve alkalmas volna a fejlődésre; Deák alkotásában a nemzeti jogok nem dermedtek meg, hazánk önállósága és függetlensége nem tűnik el — a papíron. A valóságban azonban, 38 év tapasztalata a tanum, a közösügyek, amelyek oly mértékben volnának kezelendők magyar, mint osztrák érdekek szerint, osztrák szempontok és érdekek szerint kezeltettek. És sajnos, roppant kevésbé tapasztalhattuk azt, hogy a 67-es közjogi alap magyar irányban fejlődésre képes. A 67 óta uralmon levő kormányok egyike is, másika is próbálta fejleszteni nemzeti irányban a 67-es alkotásokat, de a törekvéseket siker nem koronázta. Legalább a földolgokban nem.

Nem állítom, hogy a szomorú jelenségnek oka magában a 67-es intézményekben van; megengedem azt is, hogy a hiba nem tisztán a kormányoknak tulajdonítható. Mert való, hogy minden intézmény fejlődni bír; kétségtelen, hogy kell is fejlődni az állami élet és igények haladásával, különben elsöpri azt az intézményt gyökerestől az idő. 67. alkotásait is lehetett volna, sőt kellett volna is fejleszteni, de a fejlődésnek utjában állt a bécsi politika négy százados ódságával és vaskalaposságával. Hogy az oly fenségesen megszületett nemzeti önérték az újabb időben erősen döngeti a 67. kapuit, annak bizonyára legnagyobb mértékben Bécs az okozója.

E közjogi alap minden alkotásával együtt megingott. Belátta ezt a volt nemzeti párt is, mely kitűnő vezérével élén elhagyta a 67-et, és politikai hitvallásává tette a 48-at. S maga Bánffy is, aki sikra száll ismételtén 67-ért, hirdeti, vallja a „nemzeti gondolat” érvényesülését, diadalát a politika, a magyar politika minden régiójában. Mert ha az ő programját nézem, azt látom, hogy az nincs is olyan messze a 48-tól. A hadsereg magyar feleiben kívánja az alkotmányos értesnek, az állami nyelvnek, a nemzeti jellegnek, s a hazafiságnak érvényesülését, hiva az önálló gazdasági berendezkedésnek, hirdeti a magyar biro-

ben a keresztelést nemsokára követte az esküvő is.

Miközben a selyem palástos, mézédész szavú ősz magyar pap előtt, az Ur asztalánál, szendén rebegte el fogadalmait a fehérvirág koszorús menyasszony, minden hártorságát, boldogságát barnapiros arczu, vilámosszemű hajdulegény mátkájának szerelmés hív tekintetéből merítvén, felzendült az ének az erős hajdu gyülekezet ajakáról:

— Te benned biztunk Uram eleitől kezdve . . .

Az orgona zúgott-búgott. Nagy Károly, az orgonista kántor, legelől kihallászó érczes, éles hangjával vezette az énekek legszebbik, legfelségesebbik énekét . . . A zsidóság szent vénei pedig kaftánjokat szaggatták! Arczát is felkarmolta a vakbuzgóbb. Temetési gyász-dalt jajgatának! Átkozódva csikorgatta né melyik sárgult fogát, mert Eszter hitet cserélt; mert Eszter szerelmének mindenható erejével kiszabadította magát a zsidónőket elnyomó lelkirabszolgaságból, mely virágokat hervaszt s dalokat, némit el.

Ifjabb Mórlecz Pál.

dalom állami létének a külső képviselőben s a külső kereskedelemben mind a nyelv mind a jelvények tekintetében való kidomborítását, jobban mondva: a paritásnak megfelelő teljesen egyenlő rangu jelentkezését stb.

Hát ezek után nem hiszem, hogy a 67-et valaki megmentse, ha az a ki a 67-et megakarja menteni, ilyen elveket hirdet. De nem is hiszem, hogy a magyar válság megoldását előmozdítaná a 67-es mentő akció.

A magyar válság megoldása a koalíció programjának megvalósításától függ csupán. E program alapján lehet és kell keresni a kibontakozást e szerencsétlen alkotmányválságból. De hogy e program megvalósuljon, hogy a megzavart állami élet új, egészséges irányban indulhasson meg, akkor a koalícióban levő pártok eddigi szívós összetartása és erősítése szükséges. A régi pártkeretek mesterséges kivitágítása, a különböző párt programok ütköző pontjainak szembeállításának csak kárára lehet a nemzeti ügynek.

A most folyó küzdelemben az alkotmányért a pártok keretei és programjai eltűnnek s a koalíció mint *alkotmány-párt* végzi áldásos ellenállását a hazaért és nemzetért, a nemzet pedig a küzdelemre bizva, remélve és hálásan tekint.

A jelszó igazán ma csak egy lehet: *semmit a pártokért, mindent az alkotmányért és a hazaért!*

Berencsy János dr.

Külföldi hírek.

Bécs, augusztus 3.

Az orosz békekövet Newyorkban.

Witte az észak német Lloyd-társaság Wilhelm der Grosse gőzösén tegnap érkezett a newyorki elektrokhoz és valamennyi utas közül elsőnek lépett a szárazföldre. A parton Rosen báró és az orosz nagykövetség teljes személyzete fogadta Castin gróf nagykövet kivételével, ki most szabadságon van. Roosevelt elnököt a külügyi hivatal egy főtisztviselője képviselte. Partra szállva azonnal automobilra ült. Az automobil gépésze mellett detektív ült. A 24 ik utcán Witte automobilját egy kis baleset érte. A pneumatik felszakadt, úgy hogy az utat fiakeren kellett folytatnia. Megérkezés után első dolga volt, hogy energikusan megczáfolja egy szenzációt hajhászó amerikai lapnak azt a hírt, hogy ő ismeri a japán békefeltételeket és azokat elfogadhatatlannak tartja.

Gyilkos szociálisták.

(Pétervár.) Libauban a pályaudvarra tegnap két jól öltözött ur érkezett, szocialista munkások körülvették és agyonütötték. Azt hiszik, hogy két politikai detektív volt s a szociálisták előre értesültek jöttükről.

Vármegyénk és vidéke.

Arany menyegző Ér-Semlyénben.

A Frater család ünnepe.

Történelmi névvel ékes, ősi magyar portán, ippí és érkeserűi id. Fráter Béla házában, Érsemjénben ritka szép és meleg ünnepség folyt le tegnap.

A csaknem 30 éven át fősoldábirói rangot viselt, nyugalomba vonult öreg ur tartotta egybekelésének 50 év fordulóját neje: Kisrhédei, Rhédey Julianna grófnővel, ki a fiágban kihalt régi nemes család utolsó sarja.

Az ünnep szorosán családi körben volt tartva de annak szűk kereteit áttörte a lelkesedés és szeretet, amely Érsemjén község népét ősz urokhöz köti, ki hosszú közpályáján mindig a legtisztább ember baráti szeretettől vezetette igazi segítője, gyámola volt a népnek.

A nép friss virággal szórta be a templomot, ahová az aranymenyegzős pár hála imára ment s az egész község ott szorongott ünneplőbe öltözve a templom körül.

Gyönyörű harmóniát alkotott a gondviselés, mikor egy hosszú életen át jót és nemeset cselekedni vágyó szívhez oda tüzte 50 év boldog frigyének arany mirtuszát is.

Iparosünnep Mezőtúron.

A mező-turi kézműves iparosság nagy ünnepre készült. Ipartestületének székházat avatja fel és zászlaját szentelteti be. Teszi ezt pedig fennállásának két évtizedes emléknapiján. Ott lesz ezen ünnepélyen a mezőtúriak kicsinye, nagyjá, a fényesnek ígérkező ünnep augusztus hó 27-én lesz. Lesz fátylas menet a zászló anyja tisztelőre, népünneplő az Erzsébet ligetben, este pedig felolvasás és azán táncz reggelig. A mezőtúriak örömeiben a debreczeni testvér iparosság is részesedni akar, ugyanezért többen fognak át-rándulni.

Munkásszálló Nagy-Károlyban.

Az állást kereső iparos segédeknek legnagyobb bajok az, hogy átutazásokban nem rendelkeznek kellő pénzzel ahhoz, hogy szállodába szálljanak. Épen azért gyakran meg-esik, hogy az iparossegédek rendőri okvetetlenkedésnek esnek áldozatul. — A károlyi ipartestület az ily kellemetlenségektől, akarja megmenteni az ott átvonuló iparos segédek, ugyanazért részökre szállót építtetett.

Politikai híreink.

Budapest, augusztus 3.

Mikor született a király?

Augusztus tizenhétadikán, a király születésnapján a miniszterelnök mindig ünnepi ebédet szokott adni. Az idén azonban ez az ünnepi ebéd el fog maradni, mert Fejérváry Géza báró csak augusztus huszadikán jön vissza Karlsbadból. De hogy ünnepi ebéd mégis legyen, Justh Gyula elhatározta, hogy augusztus 18-án ő fog ebédet adni, amelyre a politikai és társadalmi előkelő személyiségeket fogja meghívni.

Kossuth Ferencz a perszonál unióért.

Kossuth Ferencz ma az egyik fővárosi lapba cikket irt, amelyben foglalkozik a függetlenségi párt ellen intézett támadásokkal, különösen azt a gyanúsítást akarja elhárítani a párttól, mintha lemondott volna a perszonál unióról.

— Hazánkban — írja Kossuth — hamar kapnak lábra a tévhitok. A sajtó nagy részében egyszerre csak elterjedt az a fel-fogás, hogy a függetlenségi párt eltért elvi álláspontjáról, lemondott, a perszonál unió elvéről, lemondott a magyar független államiság minden attributumának követeléséről. Óvakodjunk e nagy tévedéstől, óvakodjunk a sajtó az a része, amely beleesett, óvakod-

janak azok a politikusok, kik így kezdik a helyzetet látni, de főképpen óvakodják a függetlenségi párt, óvakodjanak ennek számos és gyorsan szaporodó hívei az országban. Terjed a függetlenségi felfogás Magyarországon és e felfogás terjedésének nem lenne értelme, ha a függetlenségi párt lemondott volna elveiről, eltért volna elveinek széles, egyenes útjától. Ezt nem tette és mig én vezetem a pártot, nem is fogja tenni soha; de bárki is vezetné is, nem tenné és nem tehetné! Ha tisztán és kizárólag a függetlenségi párt lenne hivatva kormányt alakítani valamikor, tisztán és kizárólag függetlenségi programmal, természetesen, hogy a 67-es alapról kellvén azt a 48-ra átvinni, a 67-es talajról kellene szükségszerűleg kiindulnia, hacsak előbb tabula rasát nem csinálna a sors keze, ami nem valószínű.

Városi közigazgatásunk.

Számonkérőszék a városházán. Domahidy Elemér főispán szabadságáról visszatérvén, augusztus hó 8-án a városházán számonkérő széklet tart. Az elmúlt fél évben érkezett közigazgatási ügyeket, s ezek elintézését vizsgálja felül.

Régi emlékek, új tanulságok.

Ma, amidőn a tábornagy „Befehl”-el akar az ellenzéki vezérpolitikusokkal tárgyalni, nem lesz talán érdektelen az alábbi két kép a múltból.

I.

A margitai Becziker mindig az ut közepén járt fel a hivatalba, vásár- és vasárnapokon is. Az előtte járó „Amdinerrel” térítgette ki maga elől a terhelt szekereket is.

At is ment a köztudatba ez a szokása és rendre tértek ki előtte, felszólítás nélkül.

Egy nap szembekerült a nagyságos urral Kerecsi Pál terhelt szekere, úgy reggeli 9 óratájt. A gróf Csáky Sándor kastélya, meg a római katolikus templom közötti tágas térségen. A zöldruhás csillogó pléhgalléros ur csak jött rá meredt nyakkal a magasságba nézve. Pátom hirtelen oldalra legyinté a hajszás ökrét. A szegény pára megriadva a méltatlan bánás módtól — társa a villással együtt vágta vitte az érett trágyával szüntig rakott szekeret. Drága terhéből sok hullott le az utporába, amig elébök kerülve Kerecsi uram barmait megbirta előzni . . . Ekkor nézett csak hátra. Kiváncsi lett arra, hogy az utána jövő Garázda Péter kitér-e — a nagyságos ur elől?

— Ki biz a' . . . dünyögte halk szóval Pátom, hát ezt se hinném el, ha magam nem látom. Unnye! Unnye! Bevárta Garázda Pétert. Nem hagyhatta szó nélkül a cselekedetét, rá is szolt gunyosan e képpen: — Hát csak kend is kitért? . . .

Ki biz én, válaszolt elébe állva ökreinek Péter, kalapját megkönnyebülés okaért hátra csapá. Nagyobb teher rajtunk ez a nimet, mint a mi terhet az ökröm czipel. Ettől ha leteritem a földemre, csak áldást várok.

A megha rálép is — csapás . . . Megértett kend? . . . Szólt a jószágának, hajtásközben viszaszólván: az okosabb enged?

II.

Szatmár vármegye gyűléstermében, Nagykárolyban a megyei urak névsorát olvasták. Sajna, nem is ritkán hangzott az egyes nevek után az itélet szó: „meghalt”. A ki tehetett észrevétlen elkullogott.

Am nem úgy tett egy sovány nyírott bajszú szurós szemű öreg ur V. betűvel kezdődött a neve. Tudta jól, hogy nagyon ludas, még is tisztázni akarta magát.

E szavakkal kezdett hozzá:

— Tekintes, nemes vármegye! nem vagyok én *hiu spiczli!* . . . Nem indokolhatta, hogy miért nem az? nem jutott rá idő oly óriási kaczagás töltötte be a gyűléstermet, a mi nem akart szünni. A kaczagó megyei urak sorfala közt kellett lesütött szemmel vezekeelve kivonulni. Elég büntetés volt egy életre! . . .

Hát a „Befehl” urakra, mi bünhődést szab ki a nemzet?

Morvay Károly.

nyugdíjas 48—49. honvéd huszár altiszt.

Egyházak és iskolák.

Egy év Debreczen iskoláiban.

Az értesítők nyomán.

Ha a gymnasium ezen évi belső életét vizsgáljuk, nevezetesebb momentumok a következők hívják fel figyelmünket. Komolyabb fegyelmi eset nem fordult elő, igazolatlanság mulasztás csak 33 fordult elő. A tanárkar az ifjúság tanulmányi előmenetelét szempontjából több újítást tett úgy a tanítás, mint a dolgozatírás keretében. Sokat vár a tanárkar úgy a fegyelmezés, mint a tanulmány tekintetében a bentlakás rendezésétől, s azt egy, az internátusban bentlakó felügyelő tanár révén gondolja elérhetni. Bentlakó növendékekre u. i. csak a nagyobb osztályú növendékek ügyeltek volt fel. E helyes lehetett volt addig, míg az ifjúság előjárói, mint egy erkölcsi testület fejei, olyan jogokat gyakoroltak az ifjak felett, de ma — gyökeresen és sajnos nem előnyösen változott viszonyok között bizony csak úgy „isten nevében” cseperednek ott fel a diákok, nagyon helyén való az értesítő ezen megjegyzése, s bár megszívlelnék azok, a kikre a dolog tartozik, s már az új segédtanárt ilyen bentlakási kötelezettséggel választanák. Hisz ez így van minden bentlakásnál, Udvarhelyt, Kolozsvárt, Szegeden, Csurgón. Mennyivel nyugodtabb lélekkel bizná a vidéki szülő féltett kincsét az alma mater gondjaiba. Egészségi állapot nem volt teljesen kielégítő, a zsufolt és hiányos szellőzésű és világítású termek rossz levegője miatt. Sőt halálozás is sok volt, 5, de mind eredeti szervezeti betegség következménye. A növendékek vallásos, hazafias érzését az istentiszteletek kötelező látogatása és az ünnepek erősbbítik, tapasztalataikat pedig az októberi kirándulás Rév—Kolozsvár—Nagyenyed—Kenyérmező—Piski—Vajdahunyad—Gyula és Aradra. Debreczennek magának tanulságos gyarait, telepeit a növendékek nem nézték meg (értesítő nem említi) pedig ez is tanulságos dolog, és Debreczennek vannak is oly telepei, gyarai stb. a melyek megérdemlik, hogy az iskolák gyakrabban látogassák nem is említve a helyi önzést (lokalpatriotis-

mus). Az iskola felszerelése ez idén tetemesen gyarapodott. Új vaspadok, dobogók, fogasok, Meidinger kályhák kerültek a tanterembe. Az előbb említett egészségügyi indokokból, itt gyökeresen csak az új iskolai épület felemelése segít. Értesítő gondosan elmondja az új iskola felállításának kezdetének történetét, egész addig, hogy 300 ezer koronás építési államségélyvel megkezdették a tervezést az új épület helyét illetőleg. Az ügy most egy teljes hatalmu bizottság kezében van és arról így emlékezik meg az értesítő: ezzel főiskolánk körében olyan alkotáshoz indultak meg az alapvető munkálatok, amely, ha csak kedvezőtlen külső körülmények azt a lelkes törekvést, a melylyel főgondnokunk ez ügyet vezet s a bizottság munkálja, meg nem húsítják, új korszakot fog jelölni főiskolánk, s különösen pedig főgimnáziumunk történetében.

Mi csak azt említjük meg e kérdésnél, hogy azok a külső körülmények bizony dolgoznak a terv ellen, s ha meg nem is húsítják, de mindenesetre összezsugorítják a nagyobb szerű terveket. Ezek a külső körülmények pedig a telekvásárlásnál csucosodnak ki. Igaz, hogy ha nem eladók a házam, a ki megakarja venni, fizesse meg, de mindjárt azon meg is gazdagodni akarni, az nem a régi debreczeni áldozatra készséget mutatja a főiskola iránt. A tisztességes hasznót, és feláldozás árát bizonyára megfizetné az iskola; de egy iskola épületre nem dobhat ki összes vagyonát. Inkább összehúzódik és egy hatalmas épülettel ismét kevesebb lett Debreczen városában. És épen azon kérdésnél mertült fel előttem a kérdés. Miért nem kért és kér a bizottság telket a várostól. Hisz elsősorban a város érdeke, hogy egy hatalmas palota diszítse valamelyik utcáját. Hisz Debreczen paloták tekintetében ugyan csak szegény, (míg a városháza sem palota, hát még az egyéb hivatalok, zugok azok), ha csak Szeged, Kolozsvár, Szabadka s nem egy kisebb városra gondolunk is. Végre szakítani lehetne azzal a gondolattal, hogy az Alföldön még a házaknak sem szabad nagyobbak lenniök a Hortobágy gémes kútjánál. Az alföld metropolisa talán Debreczen vagy mi?! S akkor tán egy kis kisajátítás is szóba kerülhetett volna, s bizony egyik fél sem bánta volna meg, sem a város, sem az iskola, sem az eladók. És szerintem ilyen századokra szóló dolgoknál nagy körültekintéssel nem árt eljárni.

A főgimnázium alapjai is szaporodtak. Reichmann Ármin hitközségi izr. elnök itt is megtette a maga 1000 koronás alapítványát 2 jó tanuló számára. A jutalom vállalkulónbség nélkül osztandó ki.

Az iskolába a felvétel szept. 1—8 napjain történik 4-ig a protestans vallásúak, attól a más vallásúak is. Az előbbiek fizetnek 37 koronát, az utóbbiak 57 koronát tanítási díj fele a kül díjak czimén. A jótéteményekért legkésőbb aug. 15-éig kell folyamodni.

Látjuk tehát, röviden összefoglalva, hogy a főgimnáziumban törekvő tanári kar, szorgalmas növendékeket nevelt az idén. Ez mutatják az iskola statisztikai adatai. A mi még hiányosságot tüntetett fel az értesítő, pótolni fogja az idő, az új épület alkalmasabb berendezése és bizonyára a vezetőség gondos, haladni vágyó figyelme.

(Folytatjuk.)

Lelkészi beiktatás. Hajduszoboszlóról írja tudósítónk, hogy ott Bálteky Lajos lelkeszt augusztus 6-án iktatják be állásába nagy ünnepségek közt.

Tanári kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Ignác Ernő helyettes tanárt a debreczeni állami főreáliskolának ideiglenes rendes tanárrá nevezte ki.

Eladott földek. A református egyháznál tegnap földárverés volt. Eladták a régi Kocsi féle ház utamú földet, továbbá a régi Szécsenyi utczi iskolai ház földjét.

UJDONSÁGOK.

A nagyalamzugi bérlet története.

Ismét nagybérlőt akarnak beleplántálni 47 kis gazdával szemben.

Debreczen városnak Elepen van egy 1073 kath. holdas birtoka, Nagyalomzug. Eddig Hutflesz Kázmér birta, s legnagyobb részét legelőnek, kaszálóknak használhatta.

Bérlet ez esztendő végével lejárván. 47 nádudvari kisgazda, akiknek terjeszkedését, földszerzését, épen úgy mint Ujvároson, sok nagy birtok akadályozza, ajánlatot tett a városnak hogy az eddigi bérösszegnél többet hajlandók fizetni. Ez ajánlat következtében a tanács elrendelte a birtoknak árverésen való kiadását, 17400 korona évi hasznóbér kiküldésével, úgy azonban, hogy a birtokból csak 120 kat. hold. használható szántásvetés alá.

Időközben egy ur jelentkezett a főügyésznél azzal, hogy ő tud vállalkozót, aki hajlandó 20000 koronát fizetni a Nagyalomzugért, ha legalább felét feltörheti a szűzföldnek. Erre a tanács visszavonta a már meghirdetett árverést és kétféle módozat mellett új árverést hirdetett.

1. Az első feltétel mellett (csak 120 hold törhető fel) kiküldési ár 17400 korona.

2. Fele szántható fel a birtoknak, de ekkor a kiküldési ár 20.000 kor.

Mi szociális- és nemzetgazdasági szempontból helyesebbnek látjuk kisgazdák kezébe adni a bérletet, még ha kevesebbet fizetnének is, mint az az egy példány nagybérlő. A város így is, most is nagyot vár a szűzföldnek, felsőbb kötelezettségei ellen, midőn tízezernyi hold birtokain nagy bérlőket hízal milliommokká.

A nagybirtokok uraitól ma már más gazdálkodást vár a nemzet.

Nagybőráru szállítás katonáknak.

(Iparosaink figyelmébe)

A közös hadügyminiszterium a ruházati és felszerelési borból való cikkek szükségletének egy részét a cs. és kir. hadsereg részére 1906-ra kisiparosoknál szándékozik beszerezni.

Szállítandók lesznek különféle bőrneműek, különösen cipők, német és magyar csizmák, borjúk, derékszijak, fegyverszijak, köpenyszijak, tölténytartók, lófelszerelési cikkek stb.

A szállításban csak a magyar szent korona országában lakó, az illető ipar önálló üzésére jogosító iparhatósági iparengedélyvel bíró mesterek vehetnek részt.

Minden ilyen kisiparos szabad választása szerint vagy önállóan, vagy mint egy kisiparosok szövetkezetének tagja vehet részt a szállításnál.

Az ajánlatoknak legkésőbb 1905. évi október 31. déli 12 óráig az illetékes keres-

kedelmi és iparkamaránál kell beadniok. A beszerzési helyek és beszerzési határidők a szállítási kiutalásnál, mely lehe- tőleg 1906. évben eszközöztetik, közöltetnek.

A beszerzési határidők az 1906. évi május hó 1-től 1906. évi július hó 31-ig terjedő időbe fognak kitérni.

Mintak a leírásokkal és rajzokkal, a lábbeliékhöz a szabásminták is, a budapesti 2. sz. ruhatárnál betekintheők, illetve fizetés ellenében megkaphatók.

Az ajánlattevőknek nem kell óvadékot letenni és próbamintákat beküldeni.

Az érdeklődők közelebbi felvilágosítást a kereskedelmi és iparkamaránál kapnak.

A kézzubonyos sereg ünnepe.

(Négy államvasuti főmozdonyvezető nyugalmabavonulása alkalmából.)

A magyar államvasutak virágzó forgalmának első, legönfeláldozóbb katonái közé tartoznak ama gőzzel fűtött, fékezhetetlenség esetén ezer veszedelemmel telített, óriás vasgépek bátor és hidegvérű irányítói: a mozdonyvezetők. Értelmes, tanult, előkelő testület, mely napról-napra igazi önfeláldozással teljesíti felelősségteljes, nagy hivatását. A százak életét szállító vonatokon, mint a tengeri hajók kapitányai, olyan elsők ezek a nap és kazántűz égette kézzubonyos férfiak.

Most ebből a derék seregből, a debreczeni fűtőház körletéből négy munkában edzett főmozdonyvezető vonul nyugalmába. A nyugdíjra érdemesítő évtizedeket nappal, mint éjszaka, földrengető zivatarok között, midőn villámcsapásoktól hóg a tikkasztó nyári éjszaka vagy farkas vonit a hóföregtetől söpört kietlen pusztákon, hiven, becsületben töltötték el. Rábízott feladatukban pontosak voltak és a rájuk váró nyugalmat ezernyi lelkiizgalom árán, milliónyi verejtékkel szerezték meg.

Kalapot le ez érdemes férfiak előtt. Névszerint Almássy Károly, Scholtz Albin, Kopjári Károly, Sárosi József régi mozdonyvezetők azok, kik most nyugalmába vonulnak. Fiatalon szegődtek a zakatoló vasgépre, fehéren lépnek le onnét, hogy tisztelt helyöket átadják fiatalabb erőknél.

A mai közönyös, könnyen felejtő korban jólesik feljegyezni, hogy a távozó bajtársakat továbbra is övezi kartársaik, a mozdonyvezetők szeretete; mert szombaton este 8 órakor a debreczeni mozdonyvezetők bucsulakomát rendeznek a nyugalmába vonult bajtársak tiszteletére. Az Arany Bika disztérmeben lesz ez a vacsora. Szívesen adjuk közre e hirt a kézzubonyos derék sereg ezen kedves ünnepéről.

— **Ülés az ipartestületnél.** Az ipartestület csütörtökön délután előjárósági ülést tartott. Az ülésen rendes folyó ügyek voltak napirenden és a szakosztályok intézkedéséről számoltak be. Több tanácsot felszabadítottak.

Ejjeli harcz gyakorlat. A 39-ik gyalogezred szerdán éjjel nagy harczászati gyakorlatot tartott. A gyakorlatozás este 6 órától éjjel 12 óráig

folyt és a Mannlicher puskák ropogása behallatszott a perzselő hőségű tikkadt városba is.

— **Halálesetek felvétele.** A belügyminiszter, az igazságügyi miniszter megkeresésére, a halálesetek felvételénél követhető eljárás egyszerűsítésére a következő körrendeletet intézte a törvényhatóságok első tisztviselőihez: A törvény értelmében a haláleseteket mindig az elhalálozás helyén működő illető hivatalos közegnek kell felvennie és az elhalálozás helye szerint illetékes kir. járásbíróshoz beterjesztie, amely azt azután, ha az örökösödési eljárásra nem illetékes, a törvényben megjelölt eljárásra illetékes járásbíróshoz teszi át. — A törvény rendelkezéseivel eszik az az eljárás, hogy a haláleset felvételével megbízott közeg csak az elhalálozás helyén meg tudható adatokat jegyezze be a halálfelvételi ívbe s a halálesetfelvételi ívet hiányos alakban terjessze be az elhalálozás helyén illetékes kir. járásbíróshoz, törvényellenes az az eljárás is, hogy ez a járásbíróshoz halálesetfelvételt a néhány szükséges pótlások és kiegészítések elrendelése nélkül küldje át az örökösödési eljárásra illetékes királyi járásbíróshoz és csak ez utóbbi intézkedjen a halálesetfelvétel kiegészítése iránt. A törvény ugyanis határozottan rendelkezik abban a tekintetben, hogy a haláleset felvételénél mit kell kinyomozni és hogy a kinyomozandó adatokat a haláleset felvétel közeg nemcsak a községi előjáróság rendelkezésére álló, hanem a beszerezhető hivatalos adatok felhasználásával állapítja meg. Eszerint nem lehet a haláleset felvétel közegét felmenteni attól, hogy a szükséges adatokat esetleg más község előjáróságával való levelezés útján nyomozza ki. A törvény szerint a járásbíróshoz köteles a hozzábeterjesztett halálesetfelvétel adatainak pótlása és kiegészítése iránt intézkedni és csak az erre vonatkozó intézkedés foganatosítása után teheti át a haláleseti felvételi ívet az örökösödési eljárásra illetékes királyi járásbíróshoz. A haláleset felvételének célja ugyanis az elhalálozás tényének és idejének megállapításán kívül mindazoknak az adatoknak ki-puhatolása és összegyűjtése, amelyekből a bíróság az elhalt személy és hátrahagyott vagyonának viszonyait előzetesen megismerheti s amely viszonyok a további eljárásra kiindulási pontul szolgálhatnak. Addig, amíg ezek az adatok a halálesetfelvételi ívben kitüntetve nincsenek, a bíróság, amelyhez a hiányos halálesetfelvétel beterjesztett, a további eljárás tekintetében egész biztonsággal helyes irányban nem intézkedhetik, hanem előbb a törvényben jelzett pótlásokat és kiegészítéseket kell eszközöztetnie.

— **Világjáró angolok Debreczenben.** Említettük már azt az angol társaságot, mely Magyarország gazdasági életét és egyéb viszonyait tanulmányozván, Debreczenbe is betekint. Augusztus 22-én érkeznek Debreczenbe az angolok; akik ezen alkalommal kirándulnak a hortobágyi pusztára is. A kirándulási programmon most dolgozik Király Gyula városi tanácsos.

— **Pályázatok.** A debreczeni adóhivatalnál adóügyi állásra, 14 nap alatt, pályázat van hirdetve. A debreczeni kir. törvényszéknél díjnoki állásra 2 hét alatt pályázat van hirdetve.

— **Hangverseny.** A debreczeni m. á. v. műhely kebelében fennálló „Egyetértés” önképző dal és zeneegylet f. hó 6-án (vasárnap) este fél 6 órakor a máv. munkástelepen ujonnan épült zenepavillonjában hangversenyt rendez

zenekarának közreműködésével, amelyen a t. érdeklődőket szívesen látja. A hangverseny műsorában a szombathelyi országos dalverseny versenytáborjai is szerepelnek.

— **A magyar hadsereg parancsnokai** czim alatt hosszabb tanulmányt tesz közzé Bányai Elemér. A mindenképpen érdemes cikkek megiszivlésre méltó ez a passzusa:

Az évek óta kétségtelen bizonyossággal eszközölt feljegyzések azt a példátlan mellőztetést mondják el, melyben a magyarság a saját vérén és pénzén föntartott hadseregben évtizedek óta részesült. Ennek a bánásmódnak eredménye ma először az, hogy a magyar-osztrak monarchia haderejének alapját képező százket gyalogezredben (az osztrak landwehr és a m. kir. honvédség beszámítása nélkül) magyar ezredparancsnok csupán kettő van és a magyar honossággal bíró, magyar legénységű negyvenöt gyalogezredben is csupán ez a kettő: a pécsi 52-ik számú gyalogezred jelenlegi parancsnoka, **Udvarnok Viktor** és a 60-ik gyalogezredé: **Mollinár Kálmán** magyarok. A többi, még ha egy-kettő kivételesen magyar honosságu is, mind idegen eredetű. A harminckettő zászlóalj kitévő vadászcapatok, továbbá a boszniai ezredek, a tábor és vartüzér, dragonos, ulánus ezredek és műszaki csapatok között, **egyik tüzérezred kivételével, magyar parancsnok egy sincs.**

— **Az aradlak reménye.** Most, hogy Aradon két cigányprimás fog hangversenyezni, a következő párbeszédet írja egyik aradi ujság:

— Ej, barátom, milyen ragyogó az orczád.

— Örülök, pajti örülök; a héten Gyorgyevits Mita temesvári primás és és Rigó Jancsi jö Aradra.

— Olyan nagy ok ez az öröme?

— Hogyne! Hátha valamelyik megszökteti a feleségemet...

— **Halálozások.** Meghaltak: Boros András ev. ref. 66 éves. Kiss Lajosné ev. ref. 24 éves, Szabó Mária ev. ref. 3 hónapos. Schvarecz Berta izr. 17 hónapos, Rusznák Róza Róza ev. ref. 1 hónapos, Balogh Györgyné ev. ref. 52 éves, Oláh Piroška ev. ref. 7 hónapos, özv. Kecskés Mihályné ev. ref. 56 éves, Bacsik Margit r. kath. 2 éves, Ladányi Erzsébet ev. ref. 22 hónapos.

— **Czipész tanfolyam Debreczenben.** A csizmadia és czipész iparosok országos egyletének debreczeni képvisellete magánjellegű czipész szaktanfolyamot rendezett. E tanfolyam vasárnapnyer befejezést, megfelelő rajzkiallításal kapcsolatban.

— **A debreczeni helyi vasut** igazgatósága tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy f. hó 3 tól kezdve a Simonyi-uti kitérőnél a nagyerdőről a városba jövő vonatok a kitérő előtt állanak meg, míg a városból az erdőre menő vonatok a kitérőben állanak meg.

— **Debreczeniek Pécsen.** A czipészek kongresszusa az idén Pécsen lesz. E kongresszuson a helyi ipartestület is részt vesz. Kiküldettek: Zeller Ede elnök, Tóth Kálmán jegyző, Dávidházy Kálmán, Kiss J. Ferencz és még egy másik előjárósági tag.

— **Bimbóhullás.** Oláh Géza bírósági végrehajtót és családját nagy csapás érte. A következő gyászlevegélben jelentik be kis lánykájuk elhunytát: Szomorodott szívvel

tudatjuk kedves kis leányunk, testvérünk és unokánk, Piroskának folyó hó 2-án, délutáni 1/2 2 órakor, életének 9-ik havában, rövid szenvedés után történt csendes elhunytát. Kedves halottunk földi részei folyó hó 4-én d. u. 5 órakor fognak József királyi herceg-utca 22. számú háznál a reform. egyház szertartása szerint tartandó rövid ima után a Kossuth-utcai temetőbe örök nyugalomra helyezni. Végtesztességétetre rokonainkat, barátainkat, ismerőseinket szomorodott szívvel meghívjuk, Debreczen, 1905 augusztus 2. Bánatos szülei: Oláh Géza nejevel Medgyesy Piroskával és gyermekeik, illetve testvérek, Géza és Erzsike. Nagyszülője: özv. Medgyesy Sándorné. Szapanyja: özv. Veszprémy Sámuelné.

— **Lezuhant a létráról.** Hivatásának nagyon sok ember lett már az áldozata. Ilyen szomorú eset történt Szatmári József Gólya-utca 18. sz. a. festőtanonczzal is Dihen János festőnél volt alkalmazásban s a Szent Anna-utca 11. sz. a. ház előtt végezte teendőit. Itt a nagy melegtől megszárdult és a létráról leesett. Súlyos sérüléseivel a közkórházban ápolják. Az első orvosi segélyben dr. Láng részesítette.

— **Verekedtek a gyakorlótéren.** Darvas Sándor a 39 gyalogezred markotányosa szokás szerint kísérte az ezredet a gyakorlótérre. Itt utána jött Spicz Jenő sütemény árus akit Darvas felszólított, hogy menjen máshova kufárkodni. Szóra-szó következett. Végül a pékségdűhbe borulva a markotányos feleségét megtámadta és alaposan megverte. A vizsgálat folyik.

— **Szekér a vonat kerekei alatt.** Debreczen határában, a Szatmár felé menő 1743 számú tehervonat elgázolt tegnap délután egy buzát szállító szekeret. A szekeret húzó 2 lovat elvágta, a szekeret összerongálta. A kocsinak azonban véletlen szerencsére semmi néven nevezendő baja nem lett.

— **Új iparos segítők.** A debreczeni ipartestület mai előjárósági ülésén a következő tanoncok nyertek szabaduló levelet: Kis Gábor timár, Meskó Lajos asztalos, Jobagy István csizmadia, G. Nagy Gábor férfi szabó, Bodnár János, Szendrei Imre, Gil József, Szatmári Gábor, Kántor Mihály kőművesek, Dolgos János fodrász, Munkácsi Sándor czipész, Dalmi Eszter női szabó, Nagy Zoltán keztűis, Kis András kovács, Szatmári József könyvkötő és Nagy Lajos kefék.

— **Asszonyháboru a kofasoron!** Érdekes kis hápparének voltak szemtanúi, akik csütörtökön reggel 7 és 8 óra között a csapó utcai tyúk piacon jártak-keltek. Két kofa asszony összekapott azon, hogy melyikük üljön háttal a gyalogjáróra, vagy arra arczozal. Eleinte a közerkölcsiséggel meg nem egyező szavakat csapdostak egy más fejéhez, később pedig az esernyő is segítségükre jött. Így kedélyeskedtek ők jó nagyedőráig, a vásárló közönség és az arra járók nagy mebotránkozására. Rendőr persze nem volt ott. Mondották is:

— Miért lenne? talán, hogy ő is kapna.

— **A Sidoli lovardában** tegnap este volt az első női gala előadás, melyen a műsor legtöbb számát hölgyek töltötték be. Fényes estélye volt a közönségnek, csupa előkelő, elsőrangú művész, a melyeket már régen látott közönségünk. Különösen meglepő Sidoli Császár igazgató lóidomításai, kivált a 15 trakelím fekete men, ezeket szabadon vezeti elő az ügyes igaz-

gató, rendkívül gyönyörködtető, mint fogadják meg Sidoli vezényszavát, jeleit, sőt szempillantásait is. Peto'etts lóidomító okos Hanzlija sok derűtséget keltet. Igen érdekes mutatványai vannak Georg Francois zsonytörnek, ki szolgáljával lóháton bámulatos ügyességet fejt ki. Bámulatba ejti a közönség Smele bur parancsnok és Tewies kapitány műlövészek és lasszóhajigálók ügyessége. A lovardában négy kitűnő férfi és 2 női jockey van. A cirkus még csak 8 napig marad Debreczenben. Igen érdemes a megtekintésre. Ma pénteken este nagy bohóc estély lesz.

— **Kun Márton** kötszer, keztű és gummiáru különlegességi üzletében, a legjobb és legbiztosabb francia és angol különlegességek kaphatók Debreczen, Piacz utca 12.

x **Használja** a híres **Hajdusági pedrót.** Egy doboz 50 fillér. Kapható **Grossz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél Debreczen, Kossuth-utca **Arany-egyszarvu** gyógyszerészertár.

Társas-élet.

A Petőfi dalkör augusztus 2-ikán a Dobosban tartott dalestelye alkalmával megvendégelte az öreg honvédeket. Izlett is a pörkölt meg a turósgaluska az öregeknek, aztán meg volt mivel leöblíteni a vacsorát.

Vacsora után a dalkör elnöke Komlóssy Arthur felszólította az öregeket, hogy poharukkal menjenek az emelvény elé. Itt mindegyiknek a poharát megtöltötte borral és rövid szavakban ecsetelte a nagy nap jelentőségét. Az asztalfőn ülő Simonffy Imréhez fordult aztán, mint az öreg honvédek jelenlegi elnökéhez, felkérve, hogy az öreg pajtasoknak viselje gondját. Majd felszólította az öreg honvédeket, hogy poharukat az elnökjük egészségére ürítsék.

Ezt az öregek nagy éljenzések között meg is tették és hogy valóban jól mulattak, mutatja az, hogy a Magyarok zenéje mellett bokázva tértek vissza asztalukhoz.

Hegyes vidéken utazott Gábor bácsi. Szekeret fogadott. Alig indulnak el egy hegyre kell felmenni. Kéri a kocsis, hogy szálljon ki, aztán segítsen a kocsit taszítani. Felérték a hegyre. Alig ült egy kicsit a szekérben, már szólott a kocsis, hogy szálljon ki, mert lefelé mennek aztán segítsen a szekeret tartani. Ez így ment egy darabig. Végre megszólalt Gábor bácsi:

— Hát ülni mikor ülök a szekérben?

— Majd ha etetünk — felelé komolyan a kocsis.

Jobb tengeri termésű világban történt, hogy a gazda nem találta otthon a béresét.

— Hol van apád? kérdezi a kis fiutól.

— Oda van tengerit tallózni!

— Tallózni? Hát aztán hoz-e sokat haza?

— Bizony most már nem igen, de mielőtt letörték a tengerit hozott hüven...

Olvasóink rovata.

Türhetetlen a drágaság.

Alig akad Magyarországon egy kicsike kis falu, ahol a város hatósága ne venne kezébe a piaci árak rendezési kérdését. Megállapítja az eladási árakat. Mert érzi, mert tudja, hogy a mai rossz gazdasági viszonyok leple alatt a kufárok önkényeinek a vevő közönség mennyire ki van szolgáltatva. E mozgalmakról tud Debreczen város nemzeti magisztrátusa is és csodák csodája, még eszéigában sincs, hogy a piaci árak rendezésére nézve csak egyetlen lépést is tegyen.

Már pedig ha a piaci árak rendezésére van valahol szükség, akkor Debreczenben ez már a körmünkre égett. E város 43% os pótdóval agyonnyomott polgárai mindent 50%-kal drágábban vesznek meg, mint más helyen, más városbeli lakosok. Bizonyára azért, mert a kofa közönségnek teljesen ki van a debreczeni közönség adva, mert annak önkényének alá van rendelve.

Debreczen város intelligens közönsége épen úgy, mint a munkások zöme egyre fájja a borzasztó drágaságot, de panaszkodó szava csak kiáltó szó a pusztában, csak falra szórt borsó. A város vezetőemberei — pedig ők is érzik a drágaságot — csak feketéznek nyugodtan, élvezik jól szabadidejüket; de az, hogy a közönség kívánalmának eleget tegyenek: eszök ágába sincs. Pedig itt volna már az ideje a piaci árak rendezésének, sürgős közkíváncsóság az. Hovatovább a haitatlan magas piaci árak az adózó polgárság tönkremenését fogják megok után vonni.

Kívánatos, és népszerűségének cseppet sem ártana, a város polgárainak pedig jó esne, s azt meg is érdemelnék, ha Debreczen város tanácsa gondolna rájuk és sürgősen piaci árszabályokat dolgozna ki s azt megfelelő módon végrehajtani rendelné.

Egy áldozat.

Az udvarló.

Ily czímen megemlékeztünk T. Ilona varróleány azon panaszos feljelentéséről melyben K. Zs. könyvelőt zálogcédulák eltulajdonításával vádolja. K. Zs. megjelent a szerkesztőségünkben s előadta, hogy a varróleányt személyesen nem ismeri, vele csak levelezésben állott. E levelekre nem válaszolt, tehát a feljelentést egyedül bosszu művének tartja. Egyébként bevárja a rendőrség ítéletét, akkor majd a feljelentőt rágal mazásért bepereli.

TÁVIRATOK.

Vörös miniszter Fejérvárynál.

Bécs, augusztus 3. Vörös László kereskedelmi miniszter ma Karsbád fürdőbe érkezett. Jelentést tett Fejérvárynak a folyó ügyekről.

Bánffy nyilatkozata.

Budapest, augusztus 3. Bánffy Dezső bárót ma a helyzetről megkérdezte a „Nap” munkatársa, Bánffy odanyilatkozott, hogy a mai válság a hatvanhetes pártok egyesítésével oldható meg. Bánffy kijelentette, hogy e tárgyban tényleg felkereste Andrassy grófot. Eredeti terve szerint Szemere Attila társaságában készült Andrassyhoz, de Szemere időközben meghalt. Ugy reméli, hogyha a vezényleti nyelv kérdése a követelményekből ideiglene-

sen ki lesz kapcsolva, már szeptemberben helyre fog állni a rend. Fontosnak tartotta a szabadelvűek magatartásának megtudakolását szándéka volt velük e tárgyban értekezni, de a szabadelvűek ismeretes értekezlete megelőzte őt.

Bomlik a szabadelvűpárt.

Budapest, augusztus 3. Issekutz Győző szabadelvűpárti képviselő ma egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy a szabadelvűpárt zöme, ezek között ő is hiva a párt feloszlásának. Lehet vannak ellentétes nézetek is, de annyi bizonyos, hogy tömeges kilépésnek vannak készülöben. Hogy a szabadelvű képviselő társai minő véleménnyel vannak arra nézve, hogy melyik pártból lépjenek át, erről nem tud nyilatkozni. Egy szabadelvű képviselő, aki névtelen akar maradni, kijelentette, hogy ő és több társa már aláírta a szabadelvűpártból való kilépési nyilatkozatukat. Baross juszti képviselő a szabadelvűpártból már ki is lépett.

Alkotmányvédő vármegyék.

Nagykároly, augusztus 3. Szatmár vármegye ma rendkívüli közgyűlést tartott. E közgyűlésen a kormány eddigi rendelkezéseit irattárba tették. A kormány intő szózatára pedig válaszul figyelmeztetik a kormányt ne haladjon tovább a törvénytelenesség útján. Hanem térjen át az alkotmányosság tereire, mert a hangulat úgy is igen nagyon el van keseredve, ki lesz a felelős, ha a további törvénytelen rendelkezések fokozatosan ingerelni fogják a nemzet türelmét.

Szolnok Doboka és Moson vármegyék szintén nagy lelkesedéssel kimondották a passiv ellenállást.

Orosz-japán béke.

Berlin, augusztus 3. Pétervárról jelentik, hogy az orosz-japán békeközetítésben Európa is kiveszi a részét s hogy a költségek egy részét is Európa fogja szolgáltatni.

Páris, augusztus 3. Newyorkból jelentik, hogy a békeközetítésben katasztrófa állott be. Witte ugyanis oda nyilatkozott, hogy a békét a jelenlegi feltételek mellett megkötni nem lehet. A pontozatokat meg kell változtatni.

A főváros és tisztviselői.

Budapest, augusztus 3. A fővárosi tisztviselők tiltakoznak a városi tanács azon intézkedése ellen, hogy részükre a fizetésüket csak az esetben szolgáltatja ki, ha a nyugtájuk kellelőleg fel van bélyegezve. Ezen rendelkezést törvény és természetellenesnek tartják.

Mi az ujság ?

A Szultán merénylője Budapesten. A budapesti rendőrség megkeresést kapott Konstantinápolyból, hogy a szultán merénylője, egy Rick nevű anarchista Budapestre menekült. A rendőrség megállapította, hogy Rick tegnap éjjel a Bristol szállóban lakott, ahol kereskedelmi utazónak jegyezte be magát. Elfogni még eddig nem sikerült.

Hivatásának áldozata. Kassáról jelentik: Ma a hajnali órákban a Szent-István alagut előtt holtan, összezuva találták meg Zimmerman János ottani vasuti őrt. A szomorú eseményt bejelentették a csendőrkerületi parancsnokságnak. Zimmermann Jánost valamelyik vonat gázolta el, miközben éjszaka hivatását teljesítve az alagutat bejárta. A megindított vizsgálat lesz hivatva földeríteni, hogyan történt a borzalmas eset.

Az öngyilkos huszárfőhadnagy élete.

Szomorú történet „egy kis garnizon”-ból.

Rövid táviratban megírtuk, hogy Kassán, az érkező vonaton egy 12-ös huszárezredbeli főhadnagy agyonlőtte magát. Azóta már viszi a vonat a daliás tiszt holttestét a salzburgi családi kriptába. De a mai dinom-dánonos, ez franyomoru világban tanulságul érdemes elolvasni, hogy miként jutott a jobbsorsra érdemes fiataliszt a gyilkos fegyver csöve elé?

Fenz Herman, írja a Kassai Hírlap, mikor néhány esztendő előtt Kassára helyezték át, viszonyt kezdett egy aig 20 éves nővel, — akinek akkor már nagyon viharos multja volt. Alacsony sorból emelte föl magához a feltűnően szép, — de műveletlen leányt, akinek nagy lakás rendezet be pazar eleganciával. A nőt, akit a rajongásig szeretett, hercegi fényvel és mesébe illő luxussal vette körül. Bécsi és budapesti szabók tucatszámra szállították neki a drága toilettéket, de a kassai kereskedők és iparosok is ezeket kerestek rajta. Később, hogy foglalkozása legyen, elegáns, nagy trafikot rendezett be neki, ami szintén sok pénzébe került és csupa gyöngédségből, hogy a multjára tapadó kellemetlen emlékekre fátyolt vessen, egy szegény emberrel örökbe fogadtatta, ami szintén 1000 koronába került.

A szeretet ennyi megható jele mellett is mosolyra készült, hogy a nőnek, aki talán még olvasni sem tud, egész könyvtárt vásárolt össze a legjobb magyar művekből. Még a világfürdőbe is elküldte.

Az okos nő természetesen a legnagyobb fűnyüzést fejtette ki, de a tiszt kimerithetetlen bőkezűsége mellett idővel még vagyont is gyűjtött.

Ez a viszony sodorta Fenzet a lejtőre. Megszokta a könnyelmű, léha életmódot s folyton éjjelezett és lumpolt. Délelőtt, amint az Andrássy kávéházban beült, pezsgővel kezdte a napi műsort és pezsgővel folytatta a vendéglőkben és pezsgővel és czigánynyal fejezte be hajnalban. Ekképen évek óta rengeteg összeget költött két költséges passziójára a mulatásra és barátinjára.

Dusgazdag salzburgi földbirtokos család sarja volt és hazulról nagy, mondják hónaponként 2000 forintnyi apanaszt kapott. De ebből nem jött ki, mert családja, kivált édesanyja minden évben 50—60 ezer kor. adósságot fizetett ki érte. Gazdagsága köztudomású volt és ezért szívesen nyújtott neki mindenütt korlátlan hitelt. Az idén különösen szaporodott az adóssága, körülbelül 70—80 ezer koronára. A családja is nehézségeket okozott, vonakodott az óriási adósságot kiegyenlíteni. Fenz így nótárius uzsorások körmei közé került. Időközben meg is betegedett.

Mint megrögzött alkoholista, delirium tremensbe esett és a paralízis progressziwa tünetei is mutatkoztak rajta.

A testileg-lelkileg tönkrement ember hazautazott és családját rávette, hogy adósságait — utoljára — kifizessék. Azután Bécsben a leghíresebb specialistákkal konzultáltatta magát. Az orvosi vélemény lesújtó volt: gyógyíthatatlannak mondták. Ez a körülmény érlelte meg benne végzetes elhatározását, amit a barátjához és családjához intézett leveleiben is megemlít.

Közgazdaság.

Kereskedők és iparosok figyelmébe. Lenolajszállításra írt ki pályázatot a m. á. v. központi igazgatósága Budapesten. Határidő szeptember 6. Bánatpénz 5%. — Lámpás és lámpásalkatrészek szállítandók a m. á. v. igazgatóságának, ajánlatokat augusztus 29 ig lehet beadni a m. v. igazgatóságához Budapest. Bánatpénz 10%.

Terményfőzsde.

Schvarcz E. debreczeni bizományos távirati jelentése. Budapest, 1905. augusztus 3.

Készáru 20-al magasabb. Határidők zárulnak.

1905. októberi buza	16.16.—18
1906. áprilisi buza	16.60.—62
októberi rozs	13.00.—02
1905. májusi rozs	—
októberi zab	11.76.—78
1905. áprilisi zab	—
1906. májusi tengeri	12.52.—54
1905. júliusi	—
1905. aug.	—
szeptemberi	—
1905. augusztusi repce	23.50.2410

REGÉNY-CSARNOK.

Kisértet-látó.

47 — Amerikai bűnügyi regény. —

Az üldözők a sötétben nem vették észre az ügyes tolvajfogást és Kedgick után vették magukat. Az üldözött nem is szaladt, már valósággal repült. De az üldözők sem lágtottak. A kiáltozás egyre sürűbb lett, az üldözők pedig folyton közelebb értek hozzá. Már a sarkában voltak.

Kedgick azt hitte, hogy a szabadsága és élete van a kockán, mert tudta jól, hogy a gyilkosokkal kurián szokott elbánni az amerikai nép.

Ekkor hirtelen elébe állt valaki. Az első pillanatban úgy tűnt fel Kedgick előtt, hogy az illető a rettegett titkosrendőr, Neckert. Egyenesen nekirohant és irtózatossal csapással leterítette. A szerencsétlen összeesett, ő pedig tovább rohant. Előtte koromsötét volt az utca, csak a távolban pislákol a lámpás. Remélte, hogy sikerül a sötétben elmenekülnie.

Nem látta, hogy az az ut a folyóhoz vezet, csak az üldözők dübögő zaját és kiáltásait hallotta. A következő pillanatban a magas partról beleröpült a folyó jéghideg vizébe.

Az üldözők megálltak a parton és dühösen kiáltoztak. Kedgicket a víz gyorsan elragadta. Mikor a felszínre vetődött, segítségért akart kiáltani, de a szó a torkán akadt. Minden erejét megfeszítette, hogy felszínen tartsa magát, bár érezte, hogy egyre súlyod. Egyszerre csak tutajhoz ütődött. Megragadta, de a keze lecsuszott róla. Kétségbeesetten kiáltott fel még egyszer és aztán elvesztette az eszméletét.

Ex a kisértetlátó.

Az esti társaság együtt tilt a „vörös ökör“-nél. Hajósok és kikötőmunkások ültek a kerek asztal körül. A szoba gerendájáról lecsüngő lámpás homályos fényt vetett a piszkos szobára, amelynek padóját tele-sározták a vendégek piszkos crizmaí. Erős dohányfüst uszott a levegőben és a sűrű füstfellegek még jobban elhomályosították

a lámpás fényét. A pálinkabűz türhetetlené tette volna másnak az ottléte, de a „vörös ökör“ vendégei nem sokat törődtek vele. A gazda ingujjra gyürkőzötten állott a szoba közepén és várta, ki mit rendel. Az üres üvegeket reményteljes csemetéje hordta el az asztalról, míg a sötétben ülő aszszony, aki a felesége volt a gazdának, az ételt adta ki.

(Folytatjuk.)

Szerkesztői üzenetek.

Z. A. Máskor is szívesen vesszük és közöljük értesítéseit
Dr. K. S. Miskolcz. A szíves üdvözlöt szívesen viszonozzuk.

Donogán és Somossy

DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Az idény előrehaladottsága miatt

rendkívül

leszállított áron

árusítunk

Mosó zephir, Kreton, Ruhavászon, Etamine és Batistokat.

Kérem a kirakati árakat megtekinteni.

NAPERNYŐK

az előrehaladt idény miatt

bámulatos olcsón

szerezhetők be

Első debreczeni Ernyőgyár

raktárában

DEBRECZEN, Piacz-utca 50. szám.

Kérem a kirakati árakat megtekinteni.

Még csak 9 napig.

CIRCUS Sidoli Cäsar

a Vásártéren.

Ma pénteken, aug. 4 én este 8 órakor

Nagy bohóc előadás.

Jelszavunk: Viccz. Humor. Kedélyesség. A ki svkat akar nevetni, az jöjjön ma este a Cirkusba!

Eredeti komikus műsor.

Ezenkívül a legjobb műsorszámok.

Uj! Először Uj!

A 8 TÜZÉRLŐ

Petoletti Károly ur legujabb idomítási rendszeré.

Itt először:

6 darab fehér mén 6

Sidoli Cäsar legujabb idomítása elővezetve az igazgató által.

Itt először:

AZ ISKOLA POSTA

5 pej ménél, melyből 4 szabadon idomítva. 1 pedig lovagolva Tidoli Cäsar igazgató által.

Itt először:

Spanyol balletgondúzó

előadva Corps de ballett által.

Itt először:

Tourbillon-Equestre

különböféle löcsoportok elővezetése Sidoli Cäsar igazgató által — Fekete, szürke, pej, tarka, ponny, csikó, következőleg csoportosítva: 24 16 12 8 6 5 1 2 4 7 10 18 32.

The Namruys

Mlle Isabella

zene excentric.

a jelenkor legjobb hölgy jockeyja.

Igen érdekesítők az eredeti Transsvaal-burok.

Smeele parancsnok és Lewies kapitányával műlövész mutaványaikkal.

Nagy charivari

előadva a 10 legjobb bohóc és a 3 Dummer August által.

A műsor 18 számot tartalmaz.

Jegyek előre valthatok: Borsos Kata műipararu üzletében, Városház épület.

Részletes műsor este a Circusban.

Buffet a Circusba.

Holnap szombaton, augusztus 5 én este 8 órakor **I-ső High Life Evening** (Gála-est). Az előkelőség találkozója. Uj, pazar Gála-műsor.

Az általam leggondosabban összeállított te-
kintélyes orvosok által ajánlott és jónak talált
vegyiszta

sós borszesz

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend,
kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógy-
szertárban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., egy nagy üvegnek 90 krajczár.

Videki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel
adatik.

Tóth Béla gyógyszerésze és illatszerraktára
Debreczenben (Tisza-palota).

Apró hirdetések.

10 szögig 40 fillér, azontal minden szó 4 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből ezeket minden szó 4 fillér. **Vidéki tudakozásnak tessék válaszbélyeget csatolni.**

Gazdag uri ember színésznővendék ismerettségét keresi, kit esetleg anyagilag is szívesen támogatna, csakis „fiatal színésznővendék” jelige alatti kérek választ a lapkiadóhivatalba.

Vetőgépek teljesen kijavítva felelősség mellett potom árban, részlet fizetésre is kaphatók Ráhrer Sándornál Piacz-utca 26. Nagytrafik udvar.

Ugynökök fizetés és magas jutalék mellett azonnali belépésre kerestetnek Schweitzer Testvérek varrógép- és kerékpár nagy kereskedőkhöz Debreczen, Piacz-utca 56.

Kefir tej kapható Egyháztér 5. 1-ső ajtó balról az udvarban.

Német anyanyelvű tanító, német, zongora és hegedű órákat ad mérsékelt díjazás mellett. Czím a kiadóhivatalban.

Pénzkölcsön azonnal 4, 5, 6 százalékra mindenkinek minden összegben adóslevelekre, váltókra, kötvényekre, életbiztosításokra, zálogtárakra, részlet visszafizetésre is. **G. Löblhoffel, Berlin W. 35** Viszsbélyeg.

Tüdő- és nyakbetegek, asthma és gégebajosok! A ki tüdő- és gégebajától, még a leggüldtebbeket is, a ki asthmájától, ha még olyan régi és gyógyíthatatlannak látszik, egyszersmindenkorra meg akar szabadulni írjon e címre: **A. Wolffsky Berlin N. Weissenburgerstrasse 72.** A köszönetnyilvánítások ezre garantiát nyújtanak módja nagy gyógyerejének. Körülírás ingyen.

Órák, ékszerek minden kivitelben legolesőben csakis Kurián Gvula órás és ékszerésznél Debreczen, Piacz-utca 42. Egy tanuló fölvetetik.

Első rendű detailista segéd azonnali vagy későbbi belépésre felvetetik Ullmann Salamon fűszer- és csemege üzletében Piacz-utca 70.

24 drb különböző nagyságu fürdőkád igen olcsón kölcsön kapható **Kiss Ignác** bádogosnál Piacz-u. 34. **Új fürdőkádak folytonosan raktáron.** Olcsó szolid árak. Vilá nyos csengő berendezési vállalat.

Egy jó szabó segéd nagy munkás azonnal felvetetik Lichtmann Hermann férfi szabónál Hatvan u. 9.

Rendelje meg 1 koronaért 1 hónapra a Debreczeni Független Ujságot, akkor megkapja ingyen a december elején megjelenő 320 oldalra terjedő nagy képes naptárunkat.

Csere kerestetik zsidó családnál Göncz-bányára. Egy 13 éves leány helyett, egy ugyanolyan forma fiu vagy leány elfogadtatik. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Eladó borok. Nagyobb mennyiségű 1903. évi termésű ménes fehér rizling és bakator fajú szőlőkből összeszűretelve, úgy hordónként, valamint 50 literen felüli mennyiségekben is magán fogyasztóknak, 10 hektoliter 1904. évi vörös bor kitűnő minőségű jutányos árak mellett **Székelyhidon Kovács Lajos** bortermelőnél.

A nagyszepesen 6¹/₂ nyilas föld kiadó. Értekezhetni lehet N.-Szappanos utca 17. sz.

Két szép, márványlapos éjjeli szekrény megvételre kerestetik. Czím a kiadóban.

A nyári idényből

visszamaradt árak

leszállított árban

árusítatnak el.

Szerb vászon mtr 14 kr. Kartonok 20 krtól. Batizstok. Zepfirek. Delinek stb. Dus választékban Női esernyők 110-től Fegyházban kötött férfi, női és gyermek harisnyák és sok fel nem sorolt árak

OLCSÓ ÁRBAN

árusítatnak el.

Dospoly János utóda

Főtér, Tisza palota.

Szőnyeg vásár!

A raktárunkon lévő szőnyegek nagy részét

Mélyen leszállított árakon árusítjuk el.

Különösen ajánljuk elsőrendű minőségű

Brüsszeli szőnyegeinket

igen szép mintákban, melyek 3 frt 20 kr. helyett 1 frt 80 kr. ért kaphatók. Nagy mennyiségű maradék szőnyegek minden fajból

tetemesen leszállítva.

Ezen kedvező bevásárlási alkalom csak néhány hétig tart.

Szabó Lajos fiai cégnél

Debreczen.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 63.

Által a legjutányosabb árak mellett ajánljatnak.

Locomobil és gőzcsepítőgépek,

szalmakazalozók, járgány-csepítőgépek, löharc-csepítők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet jr. kapálók, szecsakavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ékek, 2- és 3-vasú ékek és minden egyéb gazdasági gépek.

Képviselet és bi-
zományi raktár: **BÉSZLER és DÁVID** utaknál Debreczen.**Konyári Sóstó fürdő**

megnyilt április hó 30-án.

Gyógyítja a görvély kórt s annak következményeit, u. m. csontszut, csontvelőlob, összezsugorodott izület stb mindennemű köszvényes, csuzos bántalmakat, bármiféle borbajokat, továbbá sápkór, máj lép, vese és belső daganatokat, különösen női és férfi bajokra legkitűnőbb hatása.

Fürdő orvos: **Dr. Móricz Ernő** pocsaji tb. járás orvos.

Kifogástalan tiszta fürdők, jól berendezett lakások, jó vendéglő (kitűnő ételek és tisztán kezelt italok személyes felügyeletom alatt állanak) és a mi fő, mélyen leszállított árak mellett rendkívül figyelmes kiszolgálásban részesülnék a t. fürdővendégek.

Vasúti állomás: **Hosszapályi**, Debreczen—N. Létai vonalon. Posta és táviró állomás helyben. Minden vonst érkezésénél kocsik állanak rendelkezésre.

Tanítóknak, mindenféle tisztviselőknak, hivatalnokoknak 25% árkedvezményt.

Tisztelettel

FRANK ZSIGMOND

a Konyári Sóstó fürdő kezelője.